

stratégiák központi elemei: a egészséges táplálkozás, a rendszeres testmozgás, a káros szenvedélyektől való mentesség, a kellő és megfelelő minőségű pihenés.

Az egészséges táplálkozás kialakításában és megvalósításában a szülők felkészítése mellett számon tarthatjuk a tanulók táplálkozásoktatását, a táplálkozási tanácsadás bevezetését, a gyermekétkeztetés, az iskolai büfék korszerűsítését, az iskolai egészségnevelési akciók megszervezését.

A rendszeres testmozgás, testedzés, sportolás élettani és pszichológiai fontosságát mindenki ismeri és elismeri. A mozgásszegény életmód kárát nemcsak tudja, hanem előbb-utóbb minden ember érzi is. Mindehhez szükséges, hogy a tanulók a mozgásgazdagabb életmódot válasszák, a testedzés és a sportolás közösségi és társadalmi program legyen. Megvalósításra vár az egészség éviizedének programjavaslata is, nevezetesen: „Adj magadra!” – „Mozogj egér nélkül!” – „Sportpéntek” – „Öltönyös és kosztűmös torna” – „Mozgó percek és mozgó testek”.

A fentiekhez kapcsolódik a tanulók lelki egészségi állapotának és életminőségének javítása, az egészségtudat fejlesztése, a lelki egészségnek mint értéknek a felmutatása. Itt is lényegesnek tartjuk a prevenciók projektek kidolgozását (család és iskola), a családok felkészítő programját, a családsegítők felkészítését, a pedagógusok képzését és továbbképzését.

BORONKAI DÓRA

tanársegéd

PTE Illyés Gyula Főiskolai Kar

Pedagógusképző Intézet

Szekszárd

Kooperatív tanítási stratégiák az irodalomtanításban Babits Mihály Jónás könyve című művének feldolgozása

– OKTATÁSI SEGÉDANYAG –

Pedagógiai helyzetkép

Sokan gondolják úgy napjainkban, hogy a középiskolai magyartanítás válságos időszakban van. Igaz ez az irodalomra és a nyelvészetre egyaránt. A gyakorlatban már nem működnek hatékonyan a hajdan jól bevált módszerek, ezért az újítás, a változtatás elengedhetetlen.

A magyartanítás megújulása olyan folyamat, melyben régi értékeit meg kell őrizni, de szükség van a modern kor követelményeinek figyelembevételére is. Hiszen az irodalom és a nyelvészet humán tudomány. Az emberrel foglalkozik, azzal az emberrel, aki társas lény, a többi ember között él a társadalomban, ezért gondolkodásmódjában, nyelvhasználatában, stílusában önkéntelenül is alkalmazkodik a körülötte lévő világhoz. Vagyis a változtatás okai részben belülről fakadnak, s a szülő, a pedagógus egyaránt érzi, hogy a mai kor szülötének másra van szüksége, a világ, amelybe beleszületett, és amelyben él, másfajta felkészítést vár az iskolától, ezen belül az anyanyelvi és az irodalmi neveléstől. Elvárja egyfelől, hogy a megszerzett tudás megfeleljen a felnőttkor igényeinek, a tanuló nyelvi rátermettségé-

vel, fogalmazási kultúrájával, kommunikációs és együttműködési képességeivel megállja helyét a munkaerőpiacon, legyen kellő önismerete, ezáltal reális önbizalma, képes legyen az érdekérvényesítésre, s így jó életminőséget biztosíthasson a maga számára. Másfelől fontos követelmény az is, hogy mindemellett közvetítse az eddig értéknek tartott kulturális örökséget, hogy lehetséges maradjon a generációk közötti párbeszéd. A változtatás tehát elkerülhetetlen.

Régi oktatási rendszerünk felépítését a piramisok szerkezetéhez hasonlíthatjuk, melyek alapkövét az iskola által közvetített lexikális tudás és a részben az oktatásból, részben a tágabb környezetből származó viselkedési normák, szabályok adják. Ezek együtteséből épül a piramis csúcsa, mely a diák által az előzőekből leszűrt és a későbbiekben is hasznosítható ismereteket jelenti. Ha megvizsgáljuk a sok megtanult, memorizált ismeretet, előbb-utóbb szembetűnő lesz a mennyiségi különbség a később ezekből hasznosítható ismeretanyaghoz képest. Mai oktatási rendszerünk vakmerő építészeti újításra tör, melyből kiderül, a tudás piramisa megáll-e fordított helyzetben is. A fordított piramis olyan kompetenciákkal, értelmezési, használati, reflektáló képességgel, egyéni látásmóddal kívánja felruházni a mai diákokat, melyek segítségével a jóval kevesebb ismeretanyag az alkalmazási képességek révén sokszorozódik meg, és teszi mindarra képessé birtokosát, hogy a rohanó élet követelményeinek jobban megfeleljen. Lehet, hogy a gravitáció nem sok jót jósol az utóbbi piramisnak, és sokak szerint előde a földön oly biztosan állt, miért ne próbálnánk esélyt adni az újnak, mely inog még, de erővonalai egyre tisztábban kirajzolódnak.

Ehhez az új módszertani szemlélethez kíván segítséget nyújtani ez a kooperatív tanulási technikákra épülő oktatási segédanyag, amely Babits Mihály Jónás könyve című művének szövegközpontú, csoportos feldolgozását mutatja be.

A kooperatív tanulás fogalma

Az új tanítási, tanulási stratégiákkal foglalkozó szakirodalomban nagyon sok megfogalmazást találunk a kooperatív tanulás meghatározására, melyek között sok hasonlóság, de több szempontból eltérés is megfigyelhető. Az egyik legalapvetőbb meghatározás szerint: „A kooperatív tanulás akkor jön létre, amikor a diákok párokban vagy kis csoportokban együttműködve közös problémát oldanak meg, közös témákat kutatnak, vagy közös értelmezések alapján hoznak létre új gondolatokat, új kombinációkat.” (1)

Egy másik definíció az új tanulási technika eredményessége, hatékonysága szempontjából közelíti meg a kérdést: „A kooperatív tanulás több mint a teljesítmény növelése, tárgyi tudás mélyítése, a kritikai gondolkodás képességének fejlesztése – bár ezek mindegyike értékes eredmény.” (2)

A kooperatív tanulás célja

Elsődleges törekvése a tanulási célok megvalósulása érdekében működő közösségek kialakítása, az önálló ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási, döntési és értékelő képesség kialakítása, fejlesztése. Emellett fontos célja, hogy a tanulók személyes tapasztalatokat szerezzenek az önálló tanulásról, és egyre tudatosabban irányítsák és ellenőrizzék saját tanulási és megértési folyamataikat. A kooperatív rendszer nélkülözhetetlen eleme az aktív gondolkodás, az alkotó és sokoldalú együttműködés, mely elképzelhetetlen az empátia, a tolerancia és a szociális készségek kialakítása és fejlesztése nélkül.

A tanulásszervezés lépései

Első lépés a tanóra fejlesztési céljainak meghatározása, a tanítási óra szerkezetének felvázolása, a fázisok megtervezése. A ráhangolás fázisában a tanulók előzetes tudásának aktív felidézése a cél, hogy az új információk a már meglévő tudás kontextusába ágyazódhassanak. Itt kerülhet sor a tévedések, félreértések tisztázására is. A tanóra második szakasza a jelentésteremtés fázisa, melyben sor kerül az új információk megismerésére, a szöveg elolvasására, értelmezésére, az új ismeretek és az előzetes tudás összekapcsolására. A reflektálás fázisában az új ismeretek megszilárdítása a fő cél saját megfogalmazással, véleményalkotással, a tanulók közötti gondolatcserével. Mindez a rugalmas gondolkodás fejlesztését szolgálja.

Ezután következhet a téma feldolgozására leginkább alkalmas **technikák kiválasztása**. A tervezéskor négy módszer közül választhatunk. A hagyományos tanítási óra menetébe illesztünk egy-egy kooperatív technikát, a már kidolgozott kész mintatervek közül veszünk át és alkalmazunk egyet, a kész mintatervet egyéni elképzeléseink szerint átalakítjuk, vagy teljesen önálló mintatervet készítünk. Mindegyik megoldás alkalmazható, az első főként a nagy létszámú tanulócsoporthoz és az idő rövidsége miatt szerencsés; a második és a harmadik variáció a kooperatív technikákkal ismerkedő pedagógusoknak ajánlott, az önálló mintaterv készítésével pedig a csoportos módszereket gyakran alkalmazó tanárok próbálkozhatnak.

A tanításban leggyakrabban használt kooperatív technikák a teljesség igénye nélkül: ötletbörze, fűrtábra, jelentésháló, pókhálóábra, három megy, egy marad, szakértői csoportok, írás saját magunk számára, jellemterkép, kerekasztal, körforgó, kettéosztott napló, kilépőkártya, mozaik vagy fűrés, reciprok tanítás, rövid esszé, tanári kalauz, T-táblázat, vándorló csoportok, állóképek, idézetkártyák, jegyzőkönyv, listakészítés, szempontok szerinti figyelés, vita, sarkok módszer, páros olvasás, páros kérdés, grafikus szervezők használata, a tanulói kérdésfeltevés ösztönzése, a tanulási folyamat értékelése, szemléltetés, az előzetes ismeretek feltárása, asszociációs mező, előfeltevések előhívása, reflektálás adott problémára, véleményalkotás, tételmondat bizonyítása, cáfolása.

Az óra megtervezése és a módszerek kiválasztása után a tanulók **csoportokba osztása** következik. A csoportalakításnak számos variációja alkalmazható. Létrehozhatunk *homogén* összetételű csoportokat, ahol a hasonló teljesítményű tanulók kerülnek egymás mellé, tehát különböző erősségű csoportokat alakítunk ki abból a célból, hogy mindenki a képességeinek megfelelő nehézségű feladatot kapjon. A heterogén csoportok az előzővel ellentétes összetételűek, hisz a tanár tudatosan törekszik arra, hogy különböző teljesítményű tanulók kerüljenek egy csoportba. A csoportok kialakítása rábízható a tanulókra is, ilyenkor a szimpátia elve a döntő, mindenki azzal dolgozik, akivel a legjobban együtt tud működni. A módszer legfőbb célja, hogy a tanuló felszabaduljon a stressz alól, és oldottabb hangulatban tudjon gondolkodni. Ennek a pedagógiai törekvésnek az egyik legjobb eszköze, ha azokkal dolgozhat együtt, akikkel akar. A véletlenszerűen kialakított csoportok előnye, hogy a tudatosan érvényesített szempontok torzító hatása elkerülhető. Bármilyen szelekciós szempont alkalmazásával létrehozhatunk ilyen csoportokat, de ha nem működőképes a kombináció, számítanunk kell a gyakori átszervezésre. Az ülésrendi csoportok alkalmazása is nagyon életszerű csoportszervezési mód lehet, azonban inkább azoknak a tanároknak ajánlott, akik csak ritkán alkalmaznak csoportmunkát, különben az ülésrend fog fokozatosan a csoportokhoz idomulni.

A tanulócsoporthoz kialakítása után következhet a szükséges **anyagok, szövegek, illusztrációk kiosztása, a szerepek kijelölése, a tanulási folyamat, a feladatok ismertetése, magyarázata, végül az egyes fázisok időkeretének meghatározása**.

A tanár szerepe a hagyományos tanítási órához képest jelentősen megváltozik. Tevékenysége kevésbé aktív, de nagyon fontos. Fő feladata a diákok megfigyelése, a folyamatos

készenlét, a támogatás, a segítségnyújtás, szükség esetén a beavatkozás, a tanulás irányítása, szervezése.

A munka utolsó fázisa az eredményekről történő **beszámolók közzététele**, melyek során kiderül, hogy ki milyen módon és eredménnyel oldotta meg a feladatot. Itt kerül sor a vélemények megvitatására, az órán tanultak összegzésére. Az eredmények közzététele megtörténhet plenáris beszámolók segítségével, melyek során a csoportok képviselői ismertetik az eredményeket, vagy mozaikos megoldásokkal, mely esetekben maga a beszámoló is csoportmunkában folyik.

Az utolsó fázis a tanulási folyamat, az egyéni és a csoportos munka **értékelésének megtervezése**.

JEGYZETEK

- (1) Temple, C.–Steel, J.–Meredith, K.: Az együttműködésen alapuló tanulás. A kritikai gondolkodás fejlesztése olvasással és írással projekt, V. tankönyv, kézirat, 1988. 11. p.
- (2) Horváth Attila: Kooperatív technikák. Hatékonyság a nevelésben. Altern. Füzetek 7. OKI Iskolafejlesztési Központ, Budapest, é. n., 17. p.

Babits Mihály: Jónás könyve

Tartalmi célok:

- A mű irodalomtörténeti helyének kijelölése
- Az elbeszélő költemény jellemzőinek összegyűjtése
- A motívumok és azok jelentéseinek feltérképezése
- A mű kérdésfeltevésének, problematikájának tisztázása
- A műben megjelenő történelemfilozófiai és etikai kérdések megbeszélése
- Személyes értelmezések, vélemények kialakítása

Módszertani célok:

- Egy konkrét téma feldolgozása kooperatív tanulási technikákkal
- Interaktív és reflektív technikák alkalmazása
- Az együttműködési készség fejlesztése
- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- A nyelvi kompetenciák fejlesztése
- A tanulási folyamat értékelésének és az önértékelési képességnek a kialakítása

Tartalmi követelmények:

- A tanuló ismerje a mű eszmei, történelmi háttérét
- Értse a mű által felvetett filozófiai és etikai problémákat
- Tudjon értelmezni fontos idézeteket
- Tudjon kapcsolatot teremteni más művészeti alkotásokkal
- Tudjon értékvitétet kialakítani, érveket, tételmondatokat megfogalmazni a mű kérdéseivel kapcsolatban

Módszertani követelmények:

- Aktívan vegyen részt a csoport munkájában
- Együttműködően segítse elő a munka hatékonyságát
- Tudjon társai számára is értelmezhető szemléltető anyagot készíteni
- Gyakorolja a tolerancia és az empátia képességét

- Legyen képes önálló jegyzetei alapján a csoport munkájáról referálni
- Legyen képes társai és önmaga korrekt értékelésére

Munkaformák:

- **Fürtábra (asszociatív, hierarchikus):** egy adott szóhoz, kifejezéshez kapcsolható asszociációk összessége a közöttük lévő kapcsolat feltárása nélkül vagy hierarchikus rendben.
- **Három megy, egy marad:** a csoport nagyobbik része (4 fős csoport esetén 3 tanuló) átül a szomszéd asztalhoz, hogy megismerkedjen a másik csoport munkájával, egy diák pedig a harmadik csoport tagjait fogadja, hogy bemutassa, mivel foglalkoztak eddig társaival. A körforgás addig folytatódik, míg minden csoport meg nem ismerte a többiek munkáját.
- **T-táblázat:** alkalmas egy fogalom két nézőpontjának összehasonlítására, érvek és ellenérvek felsorolására, hasonlóságok és különbségek összevetésére, tehát minden kétpólusú gondolkodás vizuális megjelenítésére.
- **Eszmecsere:** a párok vagy csoportok tagjai rövid beszélgetés során megvitatják az adott témához kapcsolódó véleményüket, kicserélik gondolataikat, ötleteiket.
- **Listakészítés:** a kulcsszavak összegyűjtésével egyéni vagy közös felsorolás készítése.
- **Közzététel:** a választott képviselők bemutatják a csoport közös munkájának eredményét szóban vagy írásban az összes tanuló előtt.
- **Szakértői csoport:** az azonos témával foglalkozó tanulókból alakított ideiglenes munkacsoport.
- **Tanári kalauz:** feladatokból és/vagy kérdésekből, idézetekből, illusztrációkból összeállított segédanyag, mely irányítja az adott téma vagy szöveg egyéni feldolgozásának folyamatát, segíti a személyes befogadást, az értelmezés kialakítását.
- **Idézetkártya:** az irodalmi művekből bizonyos szempontok alapján kiválasztott szövegrészeket tartalmazó kártyák, melyek a tanulási folyamat mindhárom fázisában alkalmazhatók.
- **Sarkok módszer:** vitatechnika, mely két különböző vélemény ütköztetésére és a véleményváltoztatások megjelenítésére ad lehetőséget.
- **Mozaik (fűrész) technika:** a tananyag, szöveg „szétfűrészelése”, mely a kiscsoportok számára az adott téma részletes és személyes feldolgozását teszi lehetővé.
- **Jellemtérkép:** valós vagy fiktív alakok karakterének ábrázolására, tulajdonságainak összegyűjtésére szolgáló, a fürtábrákhoz hasonló grafikai szervező.

Munkafázisok:

Ráhangelődés (1. óra)	Jelentésteremtés (2. óra)	Reflektálás (3. óra)
A mű hagyományba ágyazottsága, a műfaji és tartalmi előzmények feltárása, az előzetes tudás aktivizálása.	A szövegegységek részletes értelmezése, a kulcsmotívumok jelentésének megfejtése, a szereplők tulajdonságainak feltárása, a mű alapkérdésének értelmezése, a történelemfilozófiai és etikai kontextus szerepe.	Az előzetes tudáshoz kapcsolható információk elmélyítése, kapcsolat és összefüggés keresése más műalkotásokkal, a zárlattal kapcsolatos állásfoglalás kialakítása, véleménynyilvánítás.

Ráhangelődés:

- A tanár ismerteti az óra célját, követelményeit, témáját.

- A tanulók kialakítják a csoportokat, névválasztás (1, 2, 3, 4 csoport)
- Az elbeszélő költemény jellemzőinek felelevenítése – *fürtábra készítése*.
 - Két csoport egy-egy részfeladatot húz az alábbiak közül: elbeszélő költemény műfaji jellemzői, az elbeszélő költemények szereplői a magyar irodalomban.
 - Mindkét csoport *asszociatív fürtábrát* készít gondolatairól.
 - A *három meg, egy marad* technikával megismerik egymás megoldásait.
 - Összegzik gondolataikat egy *hierarchikus fürtábra* készítésével.
- A téma megbeszélése – *T-táblázat* készítése.
 - A másik két csoport elolvassa a bibliai történetet.
 - Az egyik csoport tagjai *eszmecserével* összegyűjtik, mi a közös a két műben, a másik csoport tagjai a különbségeket veszik számba – *listakészítés*.
 - A *három meg, egy marad* technikával megismerik egymás munkáját, a *közzététel* során mindkét csoportból egy képviselő elkészíti a *T-táblázatot* a táblánál.

Jelentésteremtés:

- A szöveg feldolgozása *mozaik technika* alkalmazásával.
- A csoport tagjai megkapják a mű egyes szövegrészeit (1, 2, 3, 4, Jónás imája) és a feldolgozást segítő *tanári kalauzokat*. (Melléklet)
- A tanulók először önállóan értelmezik az olvasott szövegeket, majd *szakértői csoportokat* alakítanak a többi csoport azonos szövegrésszel foglalkozó tagjaiból, *eszmecserét* folytatnak, és megoldják a szöveghez kapcsolódó feladatokat. A kiválasztott idézetek a szövegrészek értelmezését segítik. Feladat az egyes idézetek és a szöveg közötti kapcsolat feltárása.
- A csoportok visszarendeződése után minden csoporttag referál feladatáról a többieknek, hogy a komplex értelmezés kialakuljon.
- A *közzététel* során a szakértői csoportok képviselői beszámolnak munkájukról, közös karakterterképet készítenek tanári irányítással.

Reflektálás:

- A tanulói vélemények, reflexiók összegyűjtéséhez a csoportok húznak egyet az alábbi feladatokból:
 - Az egyik csoport összegyűjti az érveket arra vonatkozóan, hogy Babits műve elbeszélő költemény – *listakészítés*
 - A másik csoport arra keresi a választ, hogy mi az oka a két történet közötti különbségnek – *eszmecsere*
 - A harmadik csoport kikeresi a mű szállóigévé vált mondatait, majd általános értelmet keres hozzájuk – *idézetkártya készítése*
 - A negyedik csoport összegyűjti és rendszerezi azokat az alkotókat és műveket, akiknél a küldetésstudat problematikája szintén megjelent – *hierarchikus fürtábra*
- A *közzététel* alkalmával minden csoport egy képviselője bemutatja az eredményeket.

- A mű zárlatának értelmezése – *sarkok módszer*
 - Az Úr döntésének értékelése két tételmondat megfogalmazásával.
 - A tanulók egyénileg gyűjtik érveiket, a mű mondatait véleményük alátámasztására.
 - A két különböző vélemény képviselői a terem két sarkába állnak.

- Mindegyik csoport felhossa érveit véleménye indoklására.
- A meggyőzött tanulók a másik sarokba vándorolnak.

Értékelés:

- A tanulási folyamat értékelése mondatkiegészítéssel: a megkezdett mondatok befejezésével a tanulók megfogalmazzák, hogy mi volt a legfontosabb dolog, amit a tanítási órán megtanultak, mi okozott a legnagyobb gondot számukra, kitől tanultak a legtöbbet aznap.
- A csoportértékelő lap kitöltésével mindenki közölheti, szerinte ki dolgozott a leghatékonyabban a csoport tagjai közül, ki volt a leginkább együttműködő, miben volt jó a csoport, mi okozott gondot, mire kell később jobban odafigyelni.
- Az egyéni értékelő lap kitöltésével mindenki végiggondolhatja aznap teljesítményét, mennyire voltak hasznos ötletei, milyen figyelmesen olvasta el a rá eső szövegrészeket, mennyire volt aktív a feladatok megoldásában, keresett-e választ arra, ami nem volt számára világos.
- A kilépőkártya készítésével feljegyezhetik az aznap megismert legfontosabb gondolatot, a témához kapcsolódó egy kérdésüket, egy személyes észrevételüket, reflexiójukat.

Mellékletek:

Tanári kalauz 1.
Kik voltak a próféták a Bibliában, és mi volt a szerepük?
Milyen feladat áll az első rész középpontjában?
Értelmezd a hajó, a tenger és a sziget motívumát a műben!
Melyik műben találoztál a bűnbakkeresés hasonló formájával?
Mit jelent a szivárvány képe a zárlatban? Honnan való a motívum?
Keress példákat a szövegben az archaikus stílus alkalmazására és a pejoratív szóhasználatra!
Mi a célja ezzel a költőnek?
Készíts jellemterképet Jónásról az első rész alapján!

„Míg egy napon aztán egyszerre minden megváltozott, szinte egyik pillanatról a másikra, mintha betörték volna az ablakok és bezuhanna a vihar. A biztonságérzés és a nyugalom eltűnt a világból.”

– Babits Mihály –

„Ma úgy állunk korunkban idegenül, mint a sziget, melynek a körülötte zajló tengertől csak félnivalója van.”

– Babits Mihály –

Tanári kalauz 2.
Melyik gyermekirodalmi műben találoztál hasonló eseménnyel, Ott mi volt a szerepe?
Mit jelképez a Cet alakja a műben? Hol találoztál hasonló „helyszínnel”?
Mi a célja a bezáratásnak?
Miért szabadulhat ki Jónás a Cet gyomrából?
Keress ellentétpárokat, ironikus és naturalisztikus kifejezéseket a második részből!
Készíts jellemterképet Jónásról a második rész alapján!

„A mélybe vetettél, a tenger mélyére,
körülvett az áradat,
örvényeid és hullámaid
összecsaptak fölöttem.

(...)

Leszálltam föld alatti országodba,
A régmúlt idők népei közé,
De kimentetted a pusztulásból életemet
Uram, én Istenem”

– Jónás imája a Bibliában –

Illusztráció: Jónást a tengerbe dobják. Részlet a Verduni oltárról. Klosterburg. 12. sz.

Tanári kalauz 3.
Mivel állítható párhuzamba a harmadik rész kezdete?
Milyen szám köré szerveződik ez a része a műnek? Hol szerepel ez a szám, mi épül köré? Mi az alapvető jelentése?
Hol jelenik meg a küldetésvállalás problematikája a műben? Hogyan vonatkoztatható ez a költő jellemére?
Milyen bűnöket követtek el a ninivei emberek? Csoportosítsd őket mértékük szerint!
Keress stilisztikai alakzatokat a műben, és fogalmazd meg szerepüket a hatáskeltés szempontjából!
Készíts jellemterképet Jónásról a harmadik rész alapján!

„S magyar rónán új tornyok szökelltek
Merész magasba, és egy új seregnek
Élén jövőbe tartottál, Vezér!

S ma egy világ romján újra kelve
Te vagy megint új harcok tiszta lelke,
A lobogó, ki új egekbe ér!”

– Juhász Gyula: Babits Mihálynak –

Tanári kalauz 4.
Hasonlítsd össze az Úr és Jónás időszemléletét!
Melyik irodalmi műben találkoztál hasonló szembeállítással?
Értelmezd a tők példázatát! Hogyan indokolja ez az Úr döntését? Mire utal ez a döntés?
Mit jelképez a műben Ninive és a kénköves tűz pusztítása?
Keress példákat a patetikus szóhasználatra, és értelmezd stilisztikai szerepét!
Készíts jellemterképet Jónásról a negyedik rész alapján!

Babits Mihály: Miatyánk című verse

„miért az emlékek, miért a multak?
miért a lámpák és miért a holdak?
miért a végét nem lelő idő?
vagy vedd példának a piciny fűszálat:

miért nő a fű, hogyha majd leszárad?

miért szárad le, hogyha újra nő?”

– Babits Mihály: Esti kérdés –

Tanári kalauz 5.
Mivel indokolnád, hogy a vers műfaji meghatározása lírai epilógus?
Az imaforma milyen jellemzőivel találkozol a versben? Van-e eltérés a hagyományos imádságok formai és tartalmi jellemzőihez képest?
Valójában ki rejtőzik Jónás álarca mögött? Mi utal erre a Jónás imájában?
Mit jelképez a Cet és a Gazda a versben?
Mitől búcsúzik és miért fohászkodik a versben a költő?
Mi a stilisztikai szerepe az írásjelek elhagyásának és a szóhasználatnak?

„Mert orv betegség öldös fme engemet
és fojtogatja torkomat,
gégém szűkül, levegőm egyre fogy, tudóm
zihál, s mint aki hegyre hág,
mind nehezebben kúszva, vagy terhet cipel,
kifulva akként élek én
örökös lihegésben (...)

Te jól tudod,

Mennyi kint bír az ember, mennyit nem sokall még az Isten jósága sem,

S mit ér az élet... S talán azt is, hogy nem is

Olyan nagy dolog a halál.”

– Babits: Balázsolás –

„Szavak, jöjjetek köré,

ti fájdalom tajtékai!

ti mind, a gyásztól tompa értelem

homályán bukdosó szavak,

maradjatok velem:”

– Radnóti Miklós: Csak csont és bőr és fájdalom –

SZAKIRODALOM

Bárdossy Ildikó–Dudás Margit–Pethőné Nagy Csilla–Priskinné Rizner Erika: A kritikai gondolkodás fejlesztése – az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei. Tanulási segédlet pedagógusok és pedagógusjelöltek számára a saját élményű tanuláshoz. Pécsi Tudományegyetem, Pécs, 2002.

Báthory Zoltán: Tanulók, iskolák – különbségek. Budapest, OKKER, 111-115. o. 1997.

Benda József: Lépések egy humanisztikus iskola felé. Új Pedagógiai Szemle, 1993. 9. sz., 70-92. o.

Buzás László: A csoportmunka. Tankönyvkiadó, Budapest, 1980.

Fisher, Robert: Hogyan tanítsuk gyermekeinket tanulni? Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1999.

Horváth Attila: Kooperatív technikák. Hatékonyság a nevelésben. OKI Iskolafejlesztési Központ, Bp. é. n.

Kagan, Spencer: Kooperatív tanulás. Önkonet Kft., Bp., 2001.

Knausz Imre: A tanítás mestersége, Egyetemi jegyzet, Miskolci Egyetem

Kooperatív pedagógiai stratégiák az iskolában I-II-III-IV. Szerk. Vastagh Zoltán. JPTE, Pécs, 1996-1999.

Roeders, Paul: A hatékony tanulás titka. Oktatás önrányító kiscsoportokban. Calibra. Budapest, é. n.